

Obrazložitev Akta o spremembah in dopolnitvah Akta o metodologiji za obračunavanje omrežnine za elektrooperaterje

Agencija za energijo (v nadaljevanju: agencija) je na podlagi petega odstavka 124. člena Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21 in 47/25) zadolžena za izdajo Akta o metodologiji za obračunavanje omrežnine za elektrooperaterje (v nadaljevanju: akt).

Agencija je novo metodologijo obračunavanja omrežnine po več javnih posvetovanjih in javni obravnavi akta sprejela novembra 2022, uporabljati pa se je začela oktobra 2024. Agencija ves čas spremlja učinke nove metodologije obračunavanja na stanje v omrežju, odgovorno obravnava in preučuje pripombe stroke ter druge zainteresirane javnosti.

Novela akta je bila v javni obravnavi od 30. 6. 2025 do 31. 8. 2025. Agencija je prejela pripombe 20 predlagateljev (od tega 8 fizičnih oseb). K posameznim določbam novele akta je bilo podanih 60 pripomb, ki so z utemeljitvijo agencije podane v tabeli 1. Agencija je sprejela 18 pripomb, 5 pripomb je delno sprejela, 33 pripomb pa ni bilo sprejetih. K 4 pripobam je bilo podano pojasnilo. Več predlagateljev je podalo pripombe ali komentarje k določbam metodologije, ki niso bile v javni obravnavi, ali pa k drugim področjem, ki niso neposredno urejena z metodologijo za obračunavanje omrežnine. Navedene pripombe in odgovori nanje so podani v tabeli 2 in 3. Agencija je po poteku roka prejela še pripombe Trgovinske zbornice Slovenije.

Novela akta spreminja in dopolnjuje akt na naslednjih področjih:

1. Dogovorjena obračunska moč

Novela akta določa, da se dogovorjena obračunska moč za koledarsko leto (t) določi za vsak časovni blok kot povprečje petih konic posameznega časovnega bloka v obdobju 12 mesecev, in sicer od oktobra predpreteklega leta (t-2) do vključno septembra preteklega leta (t-1). Na podlagi predloga ELES in EDP-jev se bo nov način določitve dogovorjene obračunske moči začel uporabljati za leto 2026, zato bodo elektrooperaterji dogovorjene obračunske moči za leto 2026 ponovno določili in o tem obvestili uporabnike z računom za oktober, november in december 2025.

2. Obračunske moči uporabnikov sistema, ki se jim ne evidentirajo 15-minutne meritve za prevzeto energijo

Agencija je na podlagi analize obremenjevanja omrežja posameznih uporabniških skupin v letu 2024 določila nove obračunske moči za uporabnike sistema, ki se jim ne evidentirajo 15-minutne meritve za prevzeto energijo. Podlaga za določitev obračunskih moči tem uporabnikom so povprečne dogovorjene moči istovrstnih uporabnikov, to je uporabnikov s priključno močjo do vključno 43 kW. Povprečne dogovorjene moči teh uporabnikov pa so se nekoliko znižale zaradi upoštevanja povprečja petih konic namesto povprečja treh konic posameznega časovnega bloka za določitev dogovorjene moči. Zato je agencija sorazmerno s tem znižanjem ustrezno znižala tudi obračunske moči za uporabnike sistema, ki se jim ne evidentirajo 15-minutne meritve za prevzeto energijo.

3. Uporabniki s sezonskim značajem rabe omrežja

Posamezni uporabniki sistema lahko imajo zelo sezonski značaj rabe omrežja. Med tovrstne uporabnike vključujemo namakalne sisteme, smučarske naprave in podobno. Za vse tovrstne uporabnike sistema je značilno, da uporabljajo električno energijo in omrežje le v posameznih mesecih leta, v preostalem delu leta pa uporabljajo električno energijo npr. le za tehnično varovanje objektov oziroma njihovo najnujnejšo razsvetljavo. Obenem je za večino teh

odjemalcev njihova dejavnost odvisna od zunanjih okoliščin, zato niso v enakovrednem položaju z drugimi odjemalci pri možnosti prilagajanja dogovorjene moči.

Novela akta določa, da se uporabnikom sistema s priključno močjo nad 43 kW, ki imajo sezonski značaj rabe omrežja za obdobja, ko je dogovorjena obračunska moč enaka minimalni moči, obračuna omrežnina za moč kot dosežena moč v posameznem časovnem bloku, vendar le, če njihova dosežena moč v nobenem časovnem bloku ne doseže 3 % priključne moči merilnega mesta in ne več kot 14 kW. Navedeni način obračunavanja omrežnine je omogočen le na podlagi vloge, ki jo uporabnik poda elektrooperaterju najkasneje do 15. januarja, če je v preteklem koledarskem letu izpolnjeval naslednje pogoje:

- skupna poraba električne energije v preteklem koledarskem letu presega 1000 kWh;
- poraba električne energije v posamezni sezoni preteklega koledarskega leta presega 75 % skupne porabe preteklega koledarskega leta.

Navedena ureditev omogoča uporabnikom, da izven sezone, ko ne uporabljajo svojih priključkov, vseeno zagotovijo najnujnejše napajanje za potrebe nadzorno-varnostnih sistemom ali najnujnejšo razsvetljavo objektov. Hkrati pa navedena ureditev spodbuja neaktivne uporabnike k zniževanju priključne moči.

4. Proizvajalci in obračun omrežnine za lastno rabo

Proizvajalci, ki so neposredno priključeni na omrežje in prevzemajo električno energijo iz sistema za lastno rabo proizvodnih naprav, zelo malo obremenjujejo omrežje za lastno rabo proizvodnih naprav. Veliko proizvajalcev pa ima visoke priključne moči odjema iz preteklosti. Zato se podobno kot za uporabnike s sezonskim značajem določa, da se dogovorjena obračunska moč za tovrstne proizvajalce obračuna kot dosežena moč v posameznem časovnem bloku. S tem je omogočena tudi nemotena izvedba remontov oziroma popravil proizvodnih naprav in inštalacij na merilnih mestih proizvajalcev, ne da bi bili zaradi tega soočeni z nesorazmernimi stroški omrežnine za odjem v času, ko električno energijo zgolj proizvajajo.

5. Minimalna dogovorjena obračunska moč

Agencija je določila nove minimalne moči za odjemalce s priključno močjo do vključno 43 kW zaradi znižanja povprečnih dogovorjenih moči teh uporabnikov, kot je pojasnjeno v točki 2. Sprememba temelji na analizi vplivov uporabniških skupin h koničnim obremenitvam omrežja, ki so se v letu 2024 spremenili.

6. Hranilniki in ČHE

Spremembe Zakona o oskrbi z električno energijo, ki so bile v Državnem zboru sprejete v času priprave tega akta (ZOE-E-A), uvajajo izjeme pri plačevanju omrežnine za črpalne hidroelektrarne in baterijske hranilnike, priključene na SN in VN.

Agencija z novelo akta v skladu z ZOE-E-A določa, da črpalne hidroelektrarne, ki so neposredno priključene na omrežje in prevzeto električno energijo namenjajo izključno za poznejšo pretvorbo shranjene energije v električno energijo, ne plačujejo omrežnine za prenosni in distribucijski sistem za obdobje 12 let od pridobitve uporabnega dovoljenja, ki je v zakonu opredeljeno kot minimalno obdobje.

V skladu z ZOE-E-A pa je določena tudi prehodna določba, na podlagi katere novi baterijski hranilniki električne energije, ki so prejeli soglasje za priključitev v obdobju od treh let od uveljavitve ZOE-E-A in prevzeto električno energijo namenjajo izključno za poznejšo pretvorbo shranjene energije v električno energijo in oddajo v omrežje ter so neposredno priključeni na visoko- in srednjenapetostno omrežje, ne plačujejo omrežnine za prenosni in distribucijski sistem za obdobje treh let od pridobitve uporabnega dovoljenja. Navedeni baterijski hranilniki električne energije na podlagi ZOE-E-A prav tako ne plačajo omrežnine za priključno moč.

Agencija je posledično določila, da novi baterijski hranilniki zaradi izjeme ZOEE-A v času, ko so oproščeni plačila uporabe omrežja, ne morejo sodelovati pri obračunu na podlagi komplementarne dinamične omrežninske tarife, saj niso več izpolnjeni pogoji za obračunavanje omrežnine.

7. Postopna uvedba cenovnega signala višje sezone - prehodna prilagoditev tarifnih postavk za moč v ČB 1

Agencija z novelo akta postopno zvišuje omrežnino v višji sezoni za vse uporabnike. V predlogu akta v javni obravnavi je bilo predlagano postopno zviševanje omrežnine v višji sezoni le za gospodinjstve, in sicer zaradi ublažitve vpliva na decembrsko inflacijo, ki po navedbah ministrstva, pristojnega za energijo vpliva na potreben dvig socialnih transferjev in posledično proračun države.

Na podlagi tega je agencija v javni obravnavi predlagala naslednjo rešitev:

- 40 % vrednosti za november in december 2025;
- 60 % vrednosti za leto 2026;
- 80 % vrednosti za leto 2027.

V javni obravnavi smo prejeli pripombe MOPE, GIZ DEE in ELES, da se enak odstotek uporabi za celotno višjo sezono. Navedeno pripombo smo upoštevali, razen za leto 2028, saj je preveč oddaljeno in še ni možno načrtovati drugih prihodkov ELES-a. V javni obravnavi pa smo prejeli tudi pripombe predstavnikov gospodarstva, ki pričakujejo enako obravnavo vseh uporabnikov, tudi z vidika presežnih prihodkov elektrooperaterja in znižanja tarifnih postavk omrežnine. Upošteva načrt prihodkov, ki ga je ELES agenciji predložil v prvi polovici septembra, in načelo enake obravnave uporabnikov je postopno zviševanje tarifne postavke za moč za časovni blok 1 za vse uporabnike možno izvesti na naslednji način:

- 50 % vrednosti za november in december 2025;
- 50 % vrednosti za januar in februar 2026;
- 70 % vrednosti za november in december 2026;
- 70 % vrednosti za januar in februar 2027;
- 90 % vrednosti za november in december 2027,

vendar ne manj kot znaša tarifna postavka za moč za prenosni sistem za časovni blok 2 in tarifna postavka za moč za distribucijski sistem za časovni blok 2.

8. Časovni bloki

Na podlagi redne letne analize stanja obremenjenosti omrežja na podlagi metodologije iz Priloge 1 in Priloge 2 obračunskega akta in na podlagi podatkov, ki so jih posredovali ELES in EDP, je agencija ugotovila, da je prišlo v letu 2024 zaradi velikega obsega dodatno priključene samooskrbe in spremenjene rabe omrežja s strani ostalega odjema prvič od uveljavitve novega načina obračunavanja omrežnine do pomembnejšega vpliva na metodološko upoštevani sistemski obremenitveni profil, določen za posamezno vrsto dneva. S tem je prvič od uveljavitve metodologije v letu 2022 tudi izpolnjen pogoj za določitev novih časovnih blokov, ki ga agencija predlaga v nadaljevanju. Pri poenostavitvi so upoštevani tudi rezultati analize delnega sistemskega profila v letu 2025 (obdobje razpoložljivih podatkov januar 2025 – junij 2025) ter ocena vpliva nadaljnje integracije sončnih elektrarn v sistem. Zaradi lažjega razumevanja oziroma dojemljivosti je agencija časovno razlikovanje tudi tokrat poenostavila (regulativno načelo enostavnosti), tako da je zagotovila:

- popolno usklajenost prehodov iz obdobja najnižje obremenitve omrežja v višje obremenitve in obratno (v skladu s sedanjim časovnim preходом med nizko (MT) in visoko omrežninsko tarifno postavko (VT)),
- maksimalno možno usklajenost prehodov med posameznimi časovnimi bloki v različnih vrstah dneva.

Ker je treba pri uvajanju sprememb časovnega razlikovanja tarif upoštevati regulativno načelo predvidljivosti, se novi časovni bloki uveljavijo s 1. 1. 2027, s čimer se odjemalcem zagotovi ustrezno prehodno obdobje. Z navedenim rokom uveljavitve novih časovnih blokov se strinja tudi elektrooperater.

9. Razdelitev stroškov posameznega napetostnega nivoja na časovne bloke

Parameter H določa delež ur z vplivno obremenitvijo omrežja na razporeditev stroškov omrežja za moč po časovnih blokih na ravni uporabniške skupine. Z analizo podatkov konic in pretokov energije med uporabniškimi nivoji iz leta 2024 je bilo ugotovljeno, da za leto 2026 faktor H v višini 17,5 % ustrezno upošteva stanje v omrežju z vidika upoštevanih gonilnikov stroškov in zagotavlja ustrezno hierarhičnost tarifnih postavk za moč.

Novela akta bo začela veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se bo začela 1. januarja 2026, razen spremenjenega 3. poglavja Priloge 2 akta, ki se začne uporabljati 1. januarja 2027. Nova 56.b in 56.c člena akta se začneta uporabljati z dnem uveljavitve tega akta.

V Mariboru, 29. septembra 2025